

skih, strankinih in cerkvenih arhivov v Avstriji. Sledil je referat dr. Petra Brouceka iz Avstrije o družinskih arhivih, zbirkah in zapuščinah. Iz diskusije je sledilo, da je v bivših socialističnih državah od nedržavnih arhivov najbolj urejeno področje cerkvenih arhivov, problemi so pereči predvsem z gospodarskimi arhivi in ponekod še z neurejenim statusom partijskih arhivov, ki so sicer bili večinoma poddržavljeni. Seznanjeni smo bili tudi z različnimi oblikami depozitov družinskih in drugih arhivov v avstrijskem državnem arhivu.

Zadnji dan simpozija je predstavil svoj referat dr. Peter Dusek, direktor arhiva Avstrijske radiotelevizije o pravnih vprašanjih avdiovizualnih arhivov. Prikazal je veliko zapletenost teh vprašanj, posebno glede varovanja avtorskih pravic. Sledila je generalna diskusija. V njej se je odprlo tudi vprašanje izobraževanja delavcev v arhivih. Različna so bila mnenja ali v bodočnosti arhivi bolj potrebujejo strokovnjake s področja zgodovine ali druge profile strokovnjakov (kot npr.: informatike). Večina se je strinjala, da je to povezano predvsem z individualnostjo posameznega arhiva in vrstami gradiva, ki ga ta hrani.

Seminar je osvetlil aktualne probleme arhivske stroke, posebno tiste, povezane z družbenimi spremembami. Posvetovanja in seznanjanje z arhivsko problematiko tega prostora naj bi se kontinuirano nadaljevala še naprej.

Brane Kozina

Matevž Košir

XV. zborovanje arhivskih delavcev Slovenije

Arhivsko društvo Slovenije je v letu 1993 od 6.-7. oktobra organiziralo XV. zborovanje arhivskih delavcev v Novi Gorici na temo *Strokovna obdelava arhivskega gradiva upravnih in sodnih organov*. Na tem mestu velja najprej zahvala članom društva iz Pokrajinskega arhiva v Novi Gorici, saj so vsi sodelovali pri organizaciji le-tega.

Po uvodnem govoru predsednika občine Nova Gorica gospoda Tomaža Marušiča, ki nam je začel uspešno delo in prijetno počutje, je imel otvoritveni govor minister za kulturo Republike Slovenije gospod Sergej Pelhan. Izkazalo se je, da se gospod minister dobro spozna na arhivsko stroko, še bolj pa na njeno problematiko - tako prostorsko stisko kot na problem arhivskega in dokumentarnega gradiva pri ustvarjalcih.

Novo Gorico, njen nastanek in razvoj mesta kakor tudi Pokrajinski arhiv, katerega so si člani društva tudi ogledali, je predstavila gospa Aleksandra Pavšič Milost.

Strokovni del posvetovanja je bil razdeljen na referate, ki so podajali pregled sistemov in metod in

na referate, ki so govorili o problemih in rešitvah, ki se pokažejo iz prakse. Pregled sistemov za upravo so podali:

Za avstrijske sisteme do leta 1955 dr. Jože Žontar in Vesna Gotovina od 1955 do danes.

Za italijanske sisteme od 1920 do 1945 je podala referat Vanda Bezek. Antoša Leskovec in Ana Danč pa za pisarniško poslovanje v dobi dualizma na Ogrskem oziroma za upravo v letih 1941 do 1945 tudi na Ogrskem. Referate, ki so predstavili probleme in njihove rešitve v praksi, pa so imeli: Slavica Tovšak o Velikem županstvu mariborske oblasti, dr. Peter Pavel Klasinc o kategorijah arhivskega gradiva krajevnih ljudskih odborov, Miroslav Novak o poslovanju s spisi in sodobni informacijski tehnologiji, Marjeta Adamič o nemških okupacijskih uradih, mag. Borut Zemljič o okupacijski upravi v letih 1941 do 1945 na Štajerskem in mag. Lojz Tršan o poslovanju s spisi na ravni občin po letu 1956.

Zaključke tega sklopa so izoblikovali: Meta Matijević, Maruša Zagradnik, Matevž Košir in Lojz Tršan, ki so referate pohvalili, saj je v njih zbrana vsa zakonodaja, po kateri so urejali spisovno gradivo in predlagali, da bi bilo potrebno na temo pisarniško poslovanje v upravi organizirati delovne skupine za posamezna obdobja in področja. V teh skupinah naj bi bili vsi strokovni delavci iz vseh slovenskih arhivov, ki se ukvarjajo s tovrstnim gradivom. Koordinacijo od sklica in podobno bi opravila matična služba in še konkretnije za to je bil predlagan Brane Kozina, kar je tudi sprejel.

Drugi sklop referatov - Gradivo sodnih organov sta začela Brane Kozina in Žarko Bizjak z naslovom *Urejanje in popisovanje gradiva rednih sodišč od 1850 do danes v avstrijskem in jugoslovanskem državnem okviru*. Italijanske sisteme poslovanja s spisi pri okrajnih sodiščih je predstavila Lilijana Vidrih Lavrenčič, Antoša Leskovec sodne poslovničke v dobi dualizma na Ogrskem, mag. Milko Mikola partizanska vojaška sodišča od 1941 do 1945 in sodišče slovenske narodne časti, mag. Borut Zemljič zakone in odločbe o formiranju okupacijskih sodišč od leta 1941 do leta 1945 na Štajerskem in Ana Danč sisteme pisarniškega poslovanja madžarskih pravosodnih organov v letih 1941 do 1945. Referata, ki sta predložila probleme in njihove rešitve glede poslovanja sodnih organov, pa sta imeli Jelka Melik o strokovni obdelavi kazenskih sodnih spisov deželne in okrožnih sodišč od leta 1898 do 1929 in Emica Ogrizek o arhivskem gradivu sodišč in javnih tožilstev na področju Pokrajinskega arhiva Maribor.

Zaključke tega sklopa je pripravil Žarko Bizjak s predlogom za formiranje redne delovne skupine za gradivo pravosodnih organov, kar je pokazala potreba po sistematičnem skupnem delu v zvezi s strokovnimi vprašanji urejanja in popisovanja. Koordinacijo delovanja, informiranja in sklicevanja sestankov naj bi vodila matična služba. Delovno skupino naj bi sestavljali delavci, ki delajo na gradivu pravosodnih organov in če je mogoče, naj bi vključili tudi pravne zgodovinarje. Njene osnovne naloge pa naj bi bile: izdelava notnih kriterijev za formi-

ranje fondov oz. izdelava klasifikacije fondov pravnosodnih organov in izdelava priročnika - priročnikov za delo z arhivskim gradivom pravnosodnih organov. Priročnik naj bi vseboval: splošno o organizaciji, sistem poslovanja, načela in metode urjanja, popisovanje, navodila za odbiranje arhivskega gradiva in šifrantc. Razveseljivo in pohvalno pa je, da je delovna skupina v tem času že začela delovati.

Kljub temu, da sta bili obe temi že zaključeni, sta bila zaradi aktualnosti podana še referata Irene Mrvič Jug in Ljube Dornik Šubelj, in sicer o nastanku in razvoju organov za notranje zadeve Republike Slovenije v obdobju 1945 do 1963 in o matični službi in državljanstvu od leta 1945 do leta 1963 v Republiki Sloveniji.

Sledila je še diskusija, ki je obravnavala generalne probleme arhivskih delavcev in s tem hkrati tudi dala smernice za delovanje društva vnaprej. Govorilo se je o izdelavi pravilnika o strokovnih nazivih arhivskih delavcev, za kar je nekoč že delovala neka komisija pri Koordinaciji, vendar društvo ni bilo seznanjeno z njenimi rezultati in o komisiji, ki bi skrbela za poenotenje pisarniškega poslovanja pri republiški upravi. Kot se je naknadno izvedelo, je komisija na to temo že v ustanavljanju pri Ministrstvu za notranje zadeve. S tem je bil strokovni del XV. zborovanja zaključen.

Naslednji, tretji dan, pa so se člani društva lahko seznanili še z kulturno-zgodovinskimi spomeniki Posočja, vključno s Sveto goro in kobarškimi muzejem prve svetovne vojne.

XV. zborovanje arhivskih delavcev Slovenije v Novi Gorici je bilo številčno bolj skromno zastopano, saj so se ga z dvema izjemama udeležili le arhivisti iz profesionalnih arhivov. Manjkali so arhivarji iz delovnih organizacij, ki delajo z dokumentarnim gradivom, kar pa je ob tej situaciji na področju lastnine in še neizdelane arhivske zakonodaje tudi žal nekako razumljivo.

V zaključnem govoru pa se je tajnik društva v imenu društva zavaljal ob odhodu v pokoj dolgoletnima članoma Mariji Oblak Čarni in Antoši Leskoveu za njuno delo v in za društvo in pokroviteljema Občini Nova Gorica in Ministrstvu za kulturo Republike Slovenije s povabilom na XVI. zborovanje, ki naj bi bilo v Mariboru.

Gašper Šmid

Poročilo o delu arhivskega društva Slovenije za leto 1993

Arhivsko društvo Slovenije je začrtan program dela za leto 1993 realiziralo v okviru finančnih sredstev, ki so bila na razpolago. Zaradi tega ni bila izdelana videokaseta o slovenskih arhivih in njihovem arhivskem gradivu in ne izdelane kopije ar-

hivskega gradiva vseh slovenskih arhivov v popularizacijske namene oziroma za zaščito izvirnega arhivskega gradiva.

Izvršni odbor Arhivskega društva Slovenije v sestavi Marjeta Matijević - predsednica, Peter Ribnikar in dr. Tone Ferenc - podpredsednika, Gašper Šmid - tajnik, Mihaela Knez - blagajničarka in člani Hedvika Zdovec, Maruša Zagradnik, Miroslav Novak, Lučka Maček Bernik, Pavla Mrdjenovič, mag. Bogdan Kolar, Marija Hemja Masten, Aleksandra Pavšič Milost, dr. Janez Peršič in Marjeta Vodopivec Ladič se je v letu 1993 (do konca novembra 1993) sestala petkrat. Na sejah je bila obravnavana tekoča problematika, kjer se je dogovarjalo za programske akcije oziroma usklajevalo delo društvenih komisij in odborov. Opravljene so bile naslednje akcije:

- dotiskanje in razpošiljanje društvenega glasila Arhivi, št. XV in izplačila avtorskih honorarjev
- organizacija rednega letnega občnega zbora članov, vključno s Sekcijo delavcev, ki delajo z dokumentarnim gradivom v organizacijah (17. 3.)
- tiskanje in razpošiljanje društvene publikacije Viri, št. 6 avtorja Darka Friša z naslovom Korespondenca Kazimirja Zakrajška, O.F.M. (1907-1928)
- udeležba na XV. posvetovanju "Sodobni arhivi" v Radencih (22.-23. 3.)
- organizacija in izvedba tiskovne konference za predstavitev edicije Viri s poudarkom na zadnji, 6. številki (3. 6.)
- organizacija in izvedba strokovne ekskurzije na Nizozemsko (od 6. do 12. 6.), kjer so se člani seznanili z delovanjem Centralnega državnega arhiva v Haagu, Mestnega arhiva v Amsterdamu, Centralnega arhiva za selekcioniranje v Winschotnu in Mestnega arhiva v Gröningenu; strokovna ekskurzija je bila izvedena v okviru akcije mednarodnega sodelovanja
- organizacija in izvedba XV. zborovanja arhivskih delavcev Slovenije v Novi Gorici (od 6. do 8. 10.) z naslovom Strokovna obdelava arhivskega gradiva - gradivo upravnih in sodnih organov
- priprave za izdajo društvene publikacije Viri, št. 7 avtorice dr. Jere Vodušek Starič z naslovom Iz zapuščine Janka Mačkovška
- priprave za izdajo društvenega glasila Arhivi, št. 16 za leto 1993, ki bo predvidoma izšlo v februarju 1994

V okviru društva so delovali še: uredniška odbora za edicijo Viri in glasilo Arhivi in komisiji za pripravo XV. zborovanja v Novi Gorici in za pripravo "arhiade".

Arhivsko društvo Slovenije je s svojo dejavnostjo oziroma z izpeljanimi akcijami opravičilo svoje delovanje in tudi vložena sredstva, ki jih je vložil financer - Ministrstvo za kulturo. Prihodnost društva je odvisna od dejavnosti članov. Zato so dobrodošle nove ideje za delo društva in članov v društvenih organih.

Gašper Šmid